మనసు చెప్పని మాట

ఆ సన్నజాజితీగ వరం నాటిందే. కోసుకున్నవి కోసుకోగా ఇంకా గుత్తులు గుత్తులుగా మొగ్గలు మిగిలి పోతున్నాయి.

వెదురు పందిరి నిండా అల్లుకుని ఇంకా అలా డాబా మీదికి పాకుతున్న కాశీరత్నం కూడా వరం చేతిమీదుగా ప్రాణం పోసుకుని పెరిగినదే.

కాలేజీలూ, క్లబ్బులూ, సినిమాలూ ఇంట్లో ఎవరికంత శ్రద్ధ ?

ఏమైనా వరం ఈకాలపు పిల్ల కాదు. ఇంట్లో కనిపించే ప్రతి వస్తువూ వరం చేత సేవలు చేయించుకున్నదే.

వరం గురించి తలచుకుంటేనే సుందరమ్మగారికి ఎన్నో సంఘటనలు కళ్ళ ముందు కదలాడాయి.

పదేళ్ళ పిల్లప్పుడు తమ ఇంట్లో అడుగుపెట్టింది వరం. అప్పట్లో చామనచాయగా, అర్భకంగా ఉండేది. రెండు కళ్ళలోనూ అమాయకత, భయం సమపాళ్ళలో ఉన్నాయా అనిపించేది.

ఎప్పటినుంచో ఇంటిని కనిపెట్టుకున్న కాసులు వరాన్నితెచ్చి కుదిర్చింది.

ఈ కుఱ్ఱ కుంకేం చేస్తుందే ? " మొదట్లో ఆశ్చర్యపోయింది సుంద రమ్మగారు.

"చేస్తుందండమ్మగారూ! దాని పని నచ్చకపోతే నే నున్నానుగా?"

ఆ మరునాటినుంచే పనిలోకి వచ్చింది వరం

రోజూ తెల్లవారకముందే వచ్చేది గుమ్మాలు కడిగి ముగ్గు వెయ్యడంతో మొదలు పెట్టేది పని. ముగ్గు లెంత చక్కగా వేసేది! దానికంటే నాలుగేళ్ళు పెద్దదయినా వసంతకు ముగ్గు లెయ్యటమే రాదు.

ఎప్పుడన్నా బద్ధకించి ఏ పనన్నా చెప్పినా 'నే చదువుకోలమ్మా' అని తప్పించుకుంటుంది. పని చెయ్యక్కరలేదు కానీ, నేర్చుకుంటే తప్పులేదుగా? ఆ మాటే అంటే, "ఇప్పటినుంచీ దానికి ప నెందుకు, చెప్పు? రేపు పెళ్ళయితే ఎలాగూ తప్పదు" అంటూ కూతుర్ని వెనకేసుకొస్తారాయన.

గిన్నెలు తోమి గదు లూడ్చేసరికి ఎనిమిది దాటేదిగాదు. అ తరవాతే ఇంట్లో ఒకరూ ఒకరూ లేచేవారు. అందరి స్నానాలకూ నీళ్ళు తోడి కుళాయి దగ్గర నీళ్ళు పట్టి పని అయిందనిపించేసరికి పదకొండయ్యేది.

చిన్న పిల్లయినా తీరుగా పని చేసేది వరం. రోజూ తనతో బాటే కాఫీ టిఫినూ, వసంత పాతబట్టలు, పండక్కో కొత్త గౌను తప్పితే దానికి ఎక్కువ ఇచ్చిందేం లేదు.

రోజులు గడుస్తున్నాయి.

ఇంట్లో వరానికి పని బాగా పెరిగిపోయింది.

అందరి పనులూ అదే చెయ్యాలి, ఒసే వరం, కాఫీయ్'' లేస్తూనే అరుస్తాడు వాసు.

"తొరగా వేణ్ణీళ్ళు తొరపవే! అవతల కాలేజీకి పోవాలి.'' పురమాయిస్తుంది వసంత.

"కాస్త బూట్లు పాలిష్ చేసి పెట్టూసే!'' రామిగాడూ నేర్చాడు.

"అన్నీ బాగానే ఉన్నాయి గాని, పాదులకి గొప్పు లెప్పుడే తవ్వేదీ?'' అని ఆయన. చురుకుగా అందరి పనులూ చేస్తూ ఇంట్లో మనిషిగానే కలిసి పోయేది వరం.

ఓరోజు వరం రాలేదు, ఎక్కడి పను లక్కడే ఉండిపోయాయి. ప్రతి ఒక్కరికీ తమ కుడి చెయ్యి పడిపోయినట్లయిపోయింది.

"ఈ ముండ కేమైందో ఎగ్గొట్టేసింది'' అని ఒకరూ, "తిండి చాలకపోతే 'చాల్లే'దని ఏడవకూడదూ — మానేయకపోతే'' అని ఇంకొకరూ మొదలు పెట్టారు.

వరసగా నాలుగు రోజులు మానేసిన వరం అయిదో నాడు వచ్చేసరికి ఆశ్చర్య మనిపించింది తలంటు పోసుకుని, కొత్త ఓణీ వేసుకుని ఎంతో ఎదిగినట్టు కనిపించింది.

"ఇందుకటే మానేసిందీ'' అని ఆశ్చర్యపోతే సిగ్గుపడిపోయింది.

ఈ మూడు రోజుల భాగ్యానికే అందరూ తలో రకంగా వరాన్ని తిట్టిపోశారు.

సుందరమ్మగారి మనసు కలుక్కుమంది.

వరం ఒళ్ళు దాచుకోకుండా, ఒకరి చేత చెప్పించుకోకుండా పని చేసింది. ఇది నాకు కావా లమ్మగారూ, అవి ఎప్పుడూ అడిగిన పాపాన పోలేదు.

అందుకు తనిచ్చిన ప్రతిఫల మేమిటి?

సుందరమ్మగారి కళ్ళలో నీరు గిఱ్ఱున తిరిగింది.

అమ్మా, అన్నం పెట్టవూ?'' రామిగాడు షికారు నుంచి వచ్చాడు.

ఆలోచనలలోంచి తేరుకుని మళ్ళీ పనిలో మునిగిపోయింది సుందరమ్మ గారు.

ఆ రాత్రి పదకొండు దాటినా కంటికి నిద్రలేదు.

మనసంతా కలవరం.

క్రాసులు చచ్చిపోయి సంవత్సరమైపోయింది. చిన్న వయసులోనే వరం దిక్కులేని పక్షి అయిపోవటం బాధనిపించి ఒక నిర్ణయం తీసుకుంది. ఆయన కూడా ఎదురు చెప్పలేదు. అప్పటినుంచీ వరం పూర్తిగా తనింట్లోనే ఉండి పోయింది.

పిల్లలకుకూడా వరం మీద జాలి కలిగినట్లు గుర్తించి సంతోషించింది సుందరమ్మగారు.

తీరికగా ఉన్నప్పుడు కాలేజీ సంగతులు ముచ్చటించేది వసంత. సినిమా కబుర్లు చెప్పేవాడు రామిగాడు. పిల్లల పత్రికలు తెచ్చి చదవమనేవాడు వాసు. కాస్త అక్షర జ్ఞానం అదివరకే ఉండటం వల్ల పుస్తకాలు చదవగలిగేది వరం.

అటువంటి వరం రేపటినుంచీ తమ మధ్య తిరగదని తలుచుకుంటే సుందరమ్మగారి మనసు నిరాశతో నిండిపోయింది.

వారం రోజుల కిందటి సంగతి ..

వాసు నూతి దగ్గర పీట మీద కూర్చుని స్నానం చేస్తున్నాడు వరం దూరంగా మెట్టుమీద కూర్చుని వాసు చెబుతున్న సినిమాకథ వింటూంది.

మధ్యలో నవ్వులు వినిపిస్తే వంటింట్లోంచి అటువైపుగా వెళుతున్న సుందరమ్మగారు తొంగి చూశారు.

వరం వాసు వీపు రుద్దుతూంది.

ఎందుకో ఆ దృశ్యం ఆమె మనసుకంతగా నచ్చలేదు. ఎంత సరి పెట్టుకుందామనుకున్నా సరిపెట్టుకోలేక పోయింది.

వయసులో ఉన్న ఏ ఆడదైనా అందంగానే కనిపిస్తుంది వయసు తెచ్చిన ఒంపులు వరానికి కొత్త అందాన్ని తెచ్చిపెట్టాయి. సంరక్షణ లేక పోయినా బాగానే తేలింది.

వరం కంటే అయిదారేళ్ళు పెద్దవాడే వాసు.

ఆ సంఘటన మరిచిపోకముందే మరొకటి ...

సాయంత్రం ఆరవుతూంది. మొక్కలకు నీళ్ళు పోస్తూంది వరం. ఆమె వెనకనే నడుస్తూ, నవ్వుతూ ఏదో ప్రేమకథ చెబుతున్నాడు వాసు. వింటూ పమిటచెంగుతో ముఖాన్ని దాచేసుకుంటూంది వరం,

సుందరమ్మగారిలో ఈ మాటు అనుమానం బలంగా నాటుకుంది. ఈ రోజు అన్నయితే, రేపు తమ్ముడు అవవచ్చు,

మనసులో ఉంచుకోలేక ఆయనతో చెబితే, "నీదంతా వట్టి అనుమానం లెద్దూ! వాడు కావాలనుకుంటే ఇదే దొరికిందా? 'కో' అంటే కోటిమంది. ఈ రోజుల్లో మరీనూ" అంటూ నవ్వేశా రాయన.

"ఏమో బాబు, నాకు మాత్రం భయంగా ఉంది. వయసుకు అడ్డూ ఆపూ ఉంటుందా? కులం, గోత్రం తేడాలు తెలిసేడుస్తాయా?"

ఏది ఏమైనా వరం అలా ప్రవర్తించడం కష్టంగానే ఉందామెకు. జాలిపడి చేరదీసింది వరాన్ని. దానివల్ల కొడుకులు పెడదారి తొక్కకూడదు.

ఒకవేళ కొడుకులే వరాన్ని పెడదారి తొక్కిస్తే...? ఆ ఆలోచనను కూడా భరించలేకపోయింది. అదే జరిగితే ఏమన్నా ఉందా? దాని బతుకు చేతులార బండలు చేసిన పాపం తమకు చుట్టుకుంటుంది.

ఏమైనాసరే, వరం తమతో ఉండటానికి వీలులేదు.

ఆమాటే మరునాడు ఆయనతో ప్రస్తావిస్తే, "చూడు సుందరం, ఇందులో ఎవరి తప్పెంతవరకూ ఉందో ఆలోచించాలి. ఈ కాలంలో దానిలా పనిచేసేవాళ్ళు దొరకటం కష్టం. అయినా, ఒక్కసారి ఉన్నట్టుండి మానిపించేస్తే ఎక్కడికి పోతుందది? ఇంతవరకూ ఆదుకున్న మనం దానికో ఉపాధి చూపకుండా పొమ్మనడం భావ్యమా?" అన్నారు.

అదీ నిజమే. దానికి మరో పని కుదర్చాలి. తనింట్లో మరోదాన్ని— వీలైతే ముసలిదాన్ని—కుదుర్చుకోవాలి,

మనసు ఊగిసలాడే సమయంలో ఓ రోజు వాసు వసంతనీ, వరాన్నీ కూడా పట్టుబట్టి సినిమాకు తీసుకువెళ్ళాడు.

అంతా అయోమయంగా అనిపించింది.

అర్ధరాత్రి సన్నజాజి పందిరి చప్పుడైతే చటుక్కున లేచి చూసింది

ప్రకృతి అంతా నిర్మలత్వాన్ని పొందుపరుచుకుని అమాయకంగా ఉంది. ఎక్కడో రైలుకూత.

లేచి డాబా మీదనుంచి చూస్తే రోడ్డంతా నిర్మానుష్యంగా ఉంది. సముద్రం మీదనుంచి వచ్చే చల్లగాలికి పూలమొక్కలన్నీ జోగుతూ ఊగుతున్నాయి.

చీకూ చింతా లేకుండా నిర్మలంగా ఉండే వరం ఇప్పు డెక్క డుందో?

ఓ నిట్టూర్పు విడిచి పక్కమీద పడుకుని ఆకాశం వంక చూసింది. నక్షత్రాలు మెరుస్తున్నాయి.

చెప్పలేక చెప్పలేక చెప్పింది. ముందురోజు రాత్రి అందరూ పడుకున్నాక వరాన్ని పిలిచి.

వరం నోట మాట లేదు!

కళ్ళప్పగించి అలానే ఉండిపోయింది?

క్షణం పోయాక, "అమ్మగారూ" అంది. కళ్ళలో తడి. గొంతులో జీర.

గుండె కరిగిపోకుండా ఉండటానికి తల తిప్పుకుని, "బాబుగారు నీకు మరోపని చూస్తారు. వరం. ఇంతకుమించి నన్నేం ప్రశ్నించకు" అని మరో మాట మాట్లాడకుండా వచ్చేసింది.

తెల్లారి వరం కనిపించక పోయేసరికి ఆశ్చర్యంతో బాటు అనుమానం కూడా వచ్చింది.

ఇంట్లో ఎవ్వరికీ వరం వెళ్ళిపోవడం ఇష్టంలేదు. అందరూ తనపైనే నిందవేసినట్లు చూస్తున్నారు.

సుందరమ్మగారి కళ్ళు చెమ్మగిల్లాయి

ఇందరిని బాధించే హక్కు తన కెవరిచ్చారు? అటువంటి పాడు ఆలోచన తన మనసులో ఎందుకు జొరబడింది?

తెగి తెగని ఆలోచనల్లోనే ఎప్పుడో మాగన్ను పట్టింది.

* * *

"అమ్మా, ఓ సారి రిలా వస్తావా?"

వాసు పిలుపుకి వంటగదిలోకి వెళుతున్నదల్లా ఆగి చూసింది.

"నువ్వు చేసిన ఘనకార్యానికి ఏమైందో తెలుసా?"

"ఏమైందిరా?"

"వరం సముద్రంలో పడి ప్రాణాలు తీసుకుంది." సుందరమ్మగారి శరీరంలోంచి వణుకు పుట్టుకొచ్చింది. గుండె దడదడ లాడింది. శరీరమంతా చమటలు పోశాయి.

ఛీ...ఎంత అమానుషంగా, నిర్దయగా ప్రవర్తించింది? నీడ చూపిన వాళ్ళే అనుమానించి అవమానిస్తే వరం మాత్రం ఏం చేస్తుంది?

ఏం చేయాలో అదే చేసింది! ఎవరు చేసిన పాపానికి వారి నొదిలి హాయిగా ఈ లోకం నుంచే పోయింది. ఆ పాపం కట్టి కుడపక మానదు.

పెద్ద శబ్దమైతే ఉలిక్కిపడి లేచింది.

ఏదో లారీ రోడ్డమ్మట వేగంగా పోతూంది.

అంతా ఎవరి నిద్రలో వారున్నారు. నోరార్చుకు పోతూంది. లేచేందుకు కాలు కదలటం లేదు.

హమ్మయ్య! ఇదంతా కలే నన్నమాట.

మనసులో కాస్తంత సంతోషం!

రెండు క్షణాలాగాక శరీరం కాస్త అదుపులోకి వచ్చింది లేచి కూజా లోని మంచినీళ్ళు వంపుకుని తాగింది.

అప్పటికి తొలికోడి కూయటానికి రెండు గంటల టైముంది.

ఆ మరునాడు రోజూ కంటె ఆలస్యంగా లేచారు సుందరమ్మగారు. వసంత, వాసు ఎవరి పనులో వాళ్ళున్నారు.

ముఖం కడుక్కుని కూతురిచ్చిన కాఫీ తాగి ముందు గదిలో కుర్చున్నా రావిడ. ఆవిడ పరివర్తన కందరూ ఆశ్చర్యపోయారు. సాధారణంగా ఉదయం పూట ఆవిడ తీరికగా కూర్చోదు.

"ఏమమ్మా, ఒంట్లో బాగాలేదా?" అడిగాడు వాసు దగ్గరికొచ్చి.

"ఏం లేదురా—ఒళ్ళు నొప్పులు చేసిందంతే."

"ఈ వయసులో నిన్నీ పనంతా ఎవరు చెయ్యమన్నారమ్మా? మేమంతా లేమూ?''

ఆ మాటలకు సుందరమ్మగారి కళ్ళలో నీరు తిరిగింది. "మీ పని మీరు చేసుకుంటే, ఇక తల్లినంటూ నేనెందుకరాశ్రి ఉండేది?''

"ఎందుకా? ఉన్న పనివాళ్ళని మానిపించి మరింత పని వాళ్ళ నెత్తి వెయ్యడానికి.'' అందుకున్నారాయన వీధి గుమ్మంలోంచి లోపలి కొస్తూ —

"మీరంతా అనుకునేటంత చెడ్డదాన్నేం కాదు నేను నేనూ మనిషినే కాబట్టి కొన్ని బలహీనతలు నాకూ వున్నాయంతే'' అని, "ఎరాన్ని నేను రమ్మ న్నానని పిలవరా, వాసూ'' అంటూ కొడుకువైపు తిరిగింది. ఆ మాటకు తండ్రీ కొడుకులూ ముఖాలు చూసుకున్నారు.

"ఎక్కడుందమ్మా—ఇంకా ఈ ఊళ్ళోనే ఉంటుందని నే ననుకోను. మనం తప్ప దాని కెవరున్నారిక్కడ?''

సుందరమ్మగారికి దుఃఖం ముంచుకొచ్చింది.

"నాకు తెలుసే సుందరం, నీ మనసు. అందుకే వరాన్ని నా నోటితో నేను పొమ్మనలేకపోయాను."

ఆయన మాటలింక సుందరమ్మగారి చెవులకు వినిపించలేదు.

ఆమె దృష్టి అంతా గుమ్మం వెనుక నిలిచిపోయింది. అక్కడ తల వంచుకుని నిలబడివుంది వరం.

[జనవరి 29, 1975 — ఆంధ్రప్రభ]